

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen 6. kt./HBO/BICB/3.1/2.1

Sagsnr. 2009-20-24-01054/Dep. sagsnr. 3832

Den 1. februar 2010

FVM 736

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Rådets beslutning om tilladelse til markedsføring af produkter, der indeholder, består af eller er fremstillet af genetisk modificeret majs MON88017xMON810 under Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer (komité-sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Kommissionen har den 22. januar 2010 fremsendt forslag til beslutning om tilladelse til markedsføring af genetisk modificeret majs MON88017xMON810 efter reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genmodificerede fødevarer og foder (GMO-forordningen).

Forslaget er sat til afstemning på mødet i den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH) den 9.-10. februar 2010.

Beslutningsforslaget lægger op til, at der gives tilladelse til import og markedsføring af produkter, der indeholder, består af eller er fremstillet af majs MON88017xMON810. Ifølge den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritets (EFSA) udtalelse kan majskerne fra den genmodificerede majs anvendes til fødevarer- og foderbrug på samme måde som konventionelle majskerne, det vil sige både som hele kerner og i forarbejdet form. Godkendelsen omfatter også tilladelse til industriel forarbejdning, men ikke til dyrkning af majs i EU. Majs MON88017xMON810 indeholder ikke antibiotikaresistens-markørgener.

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Det er regeringens generelle holdning, at afgørelser vedrørende tilladelse til at anvende genmodificerede afgrøder skal træffes på baggrund af en sundheds- og miljømæssig risikovurdering, som fastsat i GMO-forordningen. Da den sundheds- og miljømæssige vurdering af majs MON88017xMON810 ikke giver danske og internationale eksperter anledning til bemærkninger, har regeringen ingen fagligt begrundede indvendinger imod godkendelsen.

Regeringen agter på den baggrund at tilslutte sig forslaget.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen 6. kt./HBO/BICB/3.1/2.1

Sagsnr. 2009-20-24-01054/Dep. sagsnr. 3832

Den 1. februar 2010

FVM 736

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Rådets beslutning om tilladelse til markedsføring af produkter, der indeholder, består af eller er fremstillet af genetisk modificeret majs MON88017xMON810 under Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer (komité-sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om godkendelse af genetisk modificeret majs MON88017xMON810 i henhold til GMO-forordningen. Godkendelsen vil gælde import og markedsføring af fødevarer, fødevaringredienser og foder, der indeholder eller er fremstillet af majs MON88017xMON810, samt anvendelse af majsen til anden industriel brug, undtagen dyrkning. Majs MON88017xMON810 er fremstillet ved at krydse to genmodificerede majs sorter MON88017 og MON810. Ved krydsning af de to majs sorter er der opnået resistens over for både glyphosat og visse billelarver. De enkelte genmodificerede majs, som indgår i krydsningen, er hver for sig vurderet tidligere og er i forvejen godkendte under GMO-forordningen. Ansøger angiver, at majs MON88017xMON810 har bedre dyrkningsegenskaber end konventionel majs. Majs MON88017xMON810 indeholder ikke antibiotikaresistensmarkørgener. Formålet med godkendelsen er at tillade import og markedsføring i EU af MON88017xMON810-majs stammende fra dyrkning i tredjelande. En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at ville berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Baggrund

Kommissionen har den 22. januar 2010 fremsendt forslag til beslutning om tilladelse til markedsføring af genetisk modificeret majs MON88017xMON810 efter reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genmodificerede fødevarer og foder (GMO-forordningen).

Forslaget er fremsat med hjemmel i forordningens artikel 7 og 19.

Forslaget behandles i en forskriftskomiteéprocedure i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFAH). Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, udsteder Kommissio-

sionen beslutningen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig imod det. Hvis der er et kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen.

Forslaget er sat til afstemning på mødet i den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyrer sundhed (SCoFCAH) den 9.-10. februar 2010.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens holdning, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

I november 2005 indsendte Monsanto Europe S.A. en ansøgning om godkendelse af majs MON88017xMON810 til fødevare- og foderbrug (ikke dyrkning) i henhold til reglerne i GMO-forordningen.

Majs MON88017xMON810 er fremstillet ved at krydse to genmodificerede majssorter MON88017 og MON810. De enkelte genmodificerede majs, som indgår i krydsningen, er hver for sig vurderet tidligere. MON88017 majs er tilført de to nye gener *cry3Bb1* og *cp4 epsps*, som gør majsen resistent over for visse billelarver og ukrudtsmidler med glyphosat som aktivt stof. MON810 har fået indsat genet *cry1Ab*, som gør majsen modstandsdygtig over for visse andre billelarver. Ved krydsning af de to majssorter er der opnået resistens over for både glyphosat og visse billelarver. Majs MON88017 og MON810 er i forvejen godkendte under GMO-forordningen. Ansøger angiver, at majs MON88017xMON810 har bedre dyrkningsegenskaber end konventionel majs. Majs MON88017xMON810 indeholder ikke antibiotikaresistens-markørgener.

Tilladelsen vil omfatte majs-kerner fra MON88017xMON810 samt krydsninger af MON88017xMON810 med konventionelle ikke-genmodificerede majs-linjer. Ansøgningen omfatter ikke dyrkning af majsen i EU.

Den sundheds- og ernæringsmæssige kvalitet af majs MON88017xMON810 adskiller sig ifølge ansøgningen ikke fra konventionel (ikke genmodificeret) majs. Udover dokumentation for den sundheds- og ernæringsmæssige kvalitet af majsen, var ansøgningen i henhold til reglerne ledsaget af et forslag til miljømæssig overvågning.

Godkendelsens omfang

Beslutningsforslaget lægger op til, at der gives tilladelse til import og markedsføring af produkter, der indeholder, består af eller er fremstillet af majs MON88017xMON810. Ifølge Den

Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritetens (EFSA) udtalelse kan majs-kernerne fra den genmodificerede majs anvendes til fødevarer- og foderbrug på samme måde som konventionelle majs-kerner, det vil sige både som hele kerner og i forarbejdet form. Godkendelsen omfatter også tilladelse til industriel forarbejdning, men ikke til dyrkning af majs i EU.

I henhold til GMO-forordningen må godkendte genmodificerede planter krydses med konventionelle ikke-genmodificerede planter til frembringelse af nye sorter uden, at dette kræver speciel godkendelse. Tilladelsen vil derfor omfatte MON88017xMON810 samt majs fra efterfølgende krydsninger heraf med konventionelle ikke-gensplejede majs.

Markedsføringen af majs vil kunne ske fra datoen for en eventuel beslutning om godkendelse. Beslutningen vil gælde i 10 år fra denne dato.

Mærkning

Produkter til fødevarer- eller foderbrug, der indeholder, består af eller er fremstillet af majs MON88017xMON810 skal i henhold til forslaget mærkes til den endelige forbruger med ”genetisk modificeret majs” eller ”fremstillet af genetisk modificeret majs”.

Sætningen ”ikke til dyrkning” skal angives i mærkningen på produktet og i følgedokumenterne til foder og produkter til anden industriel anvendelse, som indeholder spiredygtige majs-kerner af MON88017xMON810. Denne sætning skal ikke fremgå af mærkningen på tilsvarende fødevarer.

Miljømæssig overvågning

Ifølge den miljømæssige overvågningsplan skal ansøgeren via de etablerede netværk af industri-organisationer sørge for, at der indsamles oplysninger om potentielle uønskede effekter af markedsføringen, at der tages passende forholdsregler for at forhindre spild af spiredygtige kerner med videre i henhold til den generelle plan for miljømæssig overvågning af genmodificeret majs. Det påhviler ansøgeren at afreportere herom til Kommissionen.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Gældende dansk ret

En vedtagelse af forslaget kræver ikke implementering og har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser i Danmark, idet området overordnet er reguleret af en forordning, og dermed er reglerne umiddelbart anvendelige i Danmark. De enkelte beslutninger er rettet til bestemte virksomheder og umiddelbart gældende for disse.

Konsekvenser

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Med hensyn til de sundheds- og miljømæssige konsekvenser af anvendelsen af majs MON88017xMON810 konkluderer den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) i udtalelse af 21. juli 2009, at majs er lige så sikker at anvende som konventionelle majs. Der er ifølge den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) ikke noget, der tyder på, at majs MON88017xMON810 har negative konsekvenser for menneskers og dyrs sundhed eller for miljøet ved de påtænkte anvendelser.

Fødevarerinstittet ved DTU har ligeledes vurderet det fremsendte ansøgningsmateriale. Instittet har konkluderet, at majs ikke giver anledning til sundhedsmæssige betænkeligheder, og at den ernæringsmæssigt set er ækvivalent med ikke-genmodificeret majs. Undersøgelser af de dannede proteiner tyder ikke på, at disse er sundhedsmæssigt problematiske.

Miljøstyrelsen har i forbindelse med den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) høring af miljømyndighederne, forud for offentliggørelsen af den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) udtalelse, sendt sagen til de danske eksperter i Plantedirektoratet, Fødevarerinstittet ved DTU og Danmarks Miljøundersøgelser, som samlet har vurderet, at der ikke vil være miljømæssige konsekvenser af import af majs MON88017xMON810, når de anvendes til andre formål end dyrkning.

På den baggrund skønnes forslaget ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark

Høring

Sagen har været i høring via høringsportalen, og der er indkommet følgende bemærkninger:

DI Fødevarer anbefaler, at ansøgningen imødekommes uden forsinkelse. Organisationen baserer sin udtalelse på den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) positive udtalelse.

Landbrug & Fødevarer opfordrer på det kraftigste Danmark til at stemme for godkendelsen, idet der henvises til, at den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) vurderer, at den pågældende GM-majs ikke udgør nogen risiko for menneskers og dyrs sundhed og for miljøet, samt at der vil være meget store samfundsøkonomiske konsekvenser af en yderligere forsinkelse i godkendelsen på grund af den gældende 0-tolerance for ikke endeligt godkendte GMO'er. Organisationen henviser til, at Europa ikke kun afskæres fra det globale marked for majs og majsprodukter ved en manglende godkendelse, men at der også er en påvirkning af soja-importen, idet der kan forekomme spor af ikke-godkendt GM-majs i sojaprodukter.

Biodynamiske Forbrugersammenslutning opfordrer til, at Danmark stemmer imod forslaget. Foreningen nævner blandt andet, at genmodificerede majs i forsøg med billeddannende metoder har vist sig at adskille sig fra tilsvarende "rigtige" naturlige majs. Forsøgene viser ifølge foreningen, at genmodificerede majs har mindre livskraft. Desuden henvises til et forsøg, som ifølge foreningen viste, at GMO-roer har en ringere kvalitet end tilsvarende ikke GMO-roer.

Ifølge foreningen har en bonde i Tyskland oplevet, at hans køer døde, hvilket efter bondens opfattelse skyldtes, at køerne var fodret med GMO-majs.

Greenpeace opfordrer til, at der ikke godkendes flere GMO'er på baggrund af den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritets (EFSA) indstillinger, idet organisationen ikke mener, at den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritets (EFSA) risikovurderinger er gode nok. Greenpeace mener ikke, at det er tilstrækkeligt at basere beslutninger om godkendelse udelukkende på den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritets (EFSA) udtalelse om sikkerheden, hvilket ifølge organisationen er tilfældet i øjeblikket. Greenpeace nævner en række konkrete argumenter imod GMO-afgrøder, for eksempel at forbruget af pesticider er steget som følge af indførelsen af Roundup-resistente GMO i USA. Desuden nævnes, at GMO-afgrøder ifølge resultater fra USA ikke giver øgede høstudbytter. GMO-teknologien regnes af Greenpeace for en forældet teknologi, der ikke har indfriet forventningerne.

Noah protesterer mod tilladelsen og ibrugtagningen af majs. Noah ønsker, at majs underkastes langtidsfodringsforsøg, som kan sikre ernæringsværdien for både mennesker og dyr, inden der gives tilladelse. Forsøgene skal foretages af uvildige forskere og resultaterne gøres offentligt tilgængelige. Alle produkter, der indeholder eller er fodret med GMO-afgrøder skal mærkes med GMO. Glyphosat skal udfases og produkter, der har et restindhold af dette herbicid, underkastes yderligere toksikologiske undersøgelser.

Grøn Hverdag svarer, at de under ingen omstændigheder kan godkende tilladelsen af majs. Dette skyldes blandt andet, at tilladelsen til at krydse majs med konventionelle majs ifølge foreningen vil betyde, at det er slut med konventionelle majslinjer. Desuden er foreningen bekymret for spredning af pollen til økologiske og konventionelle afgrøder. Der er ikke sikkerhed for, at GMO'erne er sunde, idet der er kommet rapporter frem om skader på dyr. Der kan være rester af sprøjtemidler i majs. Grøn Hverdag ønsker, at landbrug drives uden gift-sprøjtning. Grøn Hverdag mener, at EU påtvinger sin befolkning GMO afgrøder mod befolkningens vilje. Det bør være producenten, som ved hjælp af uvildige instanser skal bevise, at produktet er ufarligt. Det vil kræve grundigere undersøgelser, end det er tilfældet i øjeblikket. Der er fare for uønskede effekter i generne samt eksempler på, at GMO'er har haft sundhedsskadelige effekter.

Landsorganisationen NaturSundhedsrådet protesterer mod ibrugtagningen af majs, da det ikke er tilstrækkeligt bevist, at den ikke er sundhedsskadelig. Organisationen opfordrer til, at majs underkastes massive længerevarende undersøgelser. At majs undersøges af uvildige forskere uden forbindelse til lovgivere eller producenter. At alle forskningsresultater gøres almindeligt tilgængelige, og at alle GMO-afgrøder og fødevarer mærkes, ligegyldigt om de er beregnet til dyr eller mennesker, og ligegyldigt om de ligner moderplanten eller ej.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er regeringens generelle holdning, at afgørelser vedrørende tilladelse til at anvende genmodificerede afgrøder skal træffes på baggrund af en sundheds- og miljømæssig risikovurdering, som fastsat i GMO-forordningen.

Da den sundheds- og miljømæssige vurdering af majs MON88017xMON810 ikke giver danske og internationale eksperter anledning til bemærkninger, har regeringen ingen fagligt begrundede indvendinger imod godkendelsen. I forlængelse heraf skal ansøgningen om godkendelse af majs MON88017xMON810 også ses i lyset af, at stigninger i foderpriserne i EU vil have negative konsekvenser for husdyrproduktionen. Regeringen er af den holdning, at muligheden for at importere genmodificeret majs og soja til EU bør udnyttes fuldt ud inden for EU's eksisterende lovgivninger. Regeringen kan således støtte forslaget.

Det bemærkes, at godkendelsen omfatter tilladelse til import, forarbejdning og fødevarer-/foderbrug af MON88017xMON810-majs i EU. Da der ikke er tale om tilladelse til dyrkning, vil godkendelsen ikke have betydning for spredning til økologiske, biodynamiske eller konventionelle fødevarer, afgrøder og dyrkningsarealer.

Det kan ikke udelukkes, at der vil kunne forekomme MON88017xMON810-majsplanter som følge af frøspild i forbindelse med håndteringen af importerede majsplanter. Da majsplanter imidlertid har ringe overlevelsessevne i jorden, og blandt andet som følge heraf kun sjældent optræder som spildplanteukrudt under europæiske forhold, vurderes spild af MON88017xMON810-majsplanter ikke at ville udgøre noget problem.

Vedrørende høringssvaret fra Biodynamisk Forbrugersammenslutning oplyser DTU Fødevarereinstituttet, at en forskel fundet ved de såkaldte billeddannende metoder ikke nødvendigvis betyder, at de genmodificerede produkter er af ringere kvalitet end de ikke-genmodificerede. De billeddannende metoder har ifølge DTU Fødevarereinstituttet ikke nogen bevist relation til sundheden af produkterne. I forsøget med roer, hvor de genmodificerede roer rådne før forsøget var afsluttet, skyldes forrådnelsen forkert opbevaring af de genmodificerede roer og ikke det faktum, at de var genmodificerede. Med hensyn til den tyske landmand, hvis køer døde, har de tyske myndigheder ikke kunnet påvise nogen sammenhæng mellem foderet og dyrenes sundhedstilstand. Der var således andre årsager til, at køerne mistredes og døde end det genmodificerede foder.

Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) foretager efter de danske eksperter vurdering en meget grundig og lødig vurdering af ansøgningerne om godkendelse af GMO'er. DTU Fødevarereinstituttet er således ikke enig i kritikken fra Greenpeace af den risikovurdering, som Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) foretager i sådanne sager. Det er instituttets vurdering, at der i den foreliggende sag er foretaget alle de relevante analyser og målinger, der er nødvendige, for at vurdere majsplanterne. Instituttet er enig i den Europæiske Føde-

devarerhedsautoritetens (EFSA) vurdering af, at majs-krydsningen kan betragtes sundhedsmæssigt som værende lig andre traditionelle majs.

Med hensyn til bemærkningen fra Greenpeace om, at godkendelser af GMO'er udelukkende baseres på den Europæiske Fødevarerhedsautoritetens (EFSA) risikovurdering, kan det oplyses, at dette ikke er tilfældet. Ifølge GMO-forordningen må GMO'er til fødevarer- og foderbrug ikke have negative virkninger på menneskers og dyrs sundhed eller for miljøet, ikke vildlede forbrugeren og ikke afvige fra de fødevarer eller det foder, de er bestemt til at erstatte i et sådant omfang, at de ved normal indtagelse vil være ernæringsmæssigt ufordelagtige for forbrugeren. Ved godkendelsen af GMO'er tager medlemslandene og Kommissionen hensyn til alle disse forhold. Den Europæiske Fødevarerhedsautoritetens (EFSA) udtalelse vedrørende sikkerheden er et vigtigt element i denne vurdering, men ikke det eneste.

Greenpeace nævner en række konkrete argumenter for, at genmodificerede afgrøder ikke har bedre egenskaber end konventionelle afgrøder med hensyn til for eksempel udbytte og anvendelse af sprøjtemidler. Plantedirektoratet og Fødevarerstyrelsen vurderer ikke, at sådanne generelle udsagn har relevans i forhold til den aktuelle godkendelsessag. Vurderingen af GMO'ers generelle nytteværdi er meget vanskelig at foretage, hvilket blandt andet fremgår af Fødevarerministeriets Vidensyntese om GMO. Der er ikke i de nuværende GMO-regler fastsat noget krav til GMO'ens nytteværdi for eksempel i forhold til ændret udbytte eller anvendelse af sprøjtemidler.

De toksiner, som MON88017xMON810-majsen producerer, er kun giftige over for en snæver gruppe af insektlarver. Undersøgelser af eventuelle giftvirkninger over for ikke-målinsekter har ikke kunnet påvise nogen effekt på disse. Desuden nedbrydes toksinerne hurtigt i jorden, hvilket gør det usandsynligt, at de ophober sig og forbliver i jorden.

Med hensyn til bemærkningen fra Noah om, at der bør kræves langtidsfodringsforsøg med dyr, formodes det, at der hermed menes flergenerationsforsøg med dyr. Spørgsmålet om behov for sådanne forsøg har været drøftet i den Europæiske Fødevarerhedsautoritet (EFSA) og blandt danske eksperter. Flergenerationsforsøg med dyr er ikke en fast del af den risikovurdering, der udføres ved GMO-godkendelser, men den Europæiske Fødevarerhedsautoritet (EFSA) kan kræve sådanne forsøg, hvis det vurderes nødvendigt. Den Europæiske Fødevarerhedsautoritet (EFSA) og danske eksperter finder ikke, at der generelt er behov for sådanne forsøg medmindre, der er særlige forhold ved GMO'en – for eksempel at den indeholder betænelige stoffer, som gør den anderledes end almindelige afgrøder. Dette afgøres fra sag til sag ud fra de sammenlignende undersøgelser af GMO'en med ikke-GMO planter. Eksperterne har ikke fundet behov for sådanne undersøgelser med hensyn til majs MON88017xMON810.

Med hensyn til bemærkningerne fra Grøn Hverdag og Landsorganisationen NaturSundhedsrådet kan det oplyses, at de forhold, der nævnes vedrørende sikkerheden for menneskers og

dyrs sundhed og for miljøet, netop bliver tjekket i forbindelse med vurderingen af GMO-ansøgninger. Ifølge GMO-forordningen er det ansøger, der skal fremskaffe de nødvendige oplysninger om sikkerheden af GMO'er til fødevarer- og foderbrug. Der er ikke krav i lovgivningen om, hvilke forskere, der skal udføre forsøgene.

Fødevarer og foder, der indeholder eller er fremstillet af en GMO skal være mærket med oplysning herom til forbrugeren eller landmanden, så der er mulighed for at fravælge denne type produkter, hvis man ikke ønsker dem. Fødevarer fra dyr, der har fået GMO-foder skal ikke være mærket med GMO.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke oplysninger om andre landes holdninger til forslaget.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.